

به نام خدا

تدریس هوشمند: پیوند خلاقیت، تکنولوژی آموزشی و رویکردهای روان‌شناختی

مولفان :

بهزاد مهدنور

معصومه جلالی

زهرا عالی بگی

ملیکا قربانی

آمنه عسگری

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۴)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

Chaponashr.ir

سرشناسه: مهدنور، بهزاد، ۱۳۷۲
عنوان و نام پدیدآورندگان: تدریس هوشمند: پیوند خلاقیت، تکنولوژی آموزشی و رویکردهای روان‌شناختی / مولفان: بهزاد مهدنور، معصومه جلالی، زهرا عالی بگی، ملیکا قربانی، آمنه عسگری
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری: ۱۲۹ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۱۱۷-۸۷۷-۳
شناسه افزوده: جلالی، معصومه، ۱۳۸۳
شناسه افزوده: عالی بگی، زهرا، ۱۳۸۲
شناسه افزوده: قربانی، ملیکا، ۱۳۷۲
شناسه افزوده: عسگری، آمنه، ۱۳۷۱
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: تدریس هوشمند - پیوند خلاقیت، تکنولوژی آموزشی - رویکردهای روان‌شناختی
رده بندی کنگره: TP ۹۸۳
رده بندی دیویی: ۶۶۸/۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۹۹۷۶۵۸۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: تدریس هوشمند: پیوند خلاقیت، تکنولوژی آموزشی و رویکردهای روان‌شناختی
مولفان: بهزاد مهدنور - معصومه جلالی - زهرا عالی بگی - ملیکا قربانی - آمنه عسگری
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۴
چاپ: زیرجد
قیمت: ۱۶۵۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۱۱۷-۸۷۷-۳
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست

پیشگفتار.....	۹
فصل اول: مبانی نظری و مفهومی تدریس هوشمند.....	۱۳
ماهیت و تعریف تدریس هوشمند.....	۱۳
تحول مفهوم آموزش در عصر دیجیتال.....	۱۴
پیوند آموزش سنتی و آموزش هوشمند.....	۱۵
فلسفه تعلیم و تربیت در بستر فناوری.....	۱۶
نقش علم و شبه علم در آموزش نوین.....	۱۷
رویکردهای علمی در طراحی آموزش هوشمند.....	۱۸
جایگاه تفکر انتقادی در تدریس هوشمند.....	۱۹
نقش کنجکاوی و پرسشگری در یادگیری.....	۲۰
یادگیری معنادار در محیطهای هوشمند.....	۲۲
اصول بنیادین آموزش مبتنی بر شواهد.....	۲۳
اخلاق حرفه‌ای در آموزش هوشمند.....	۲۴
تغییر نقش معلم در عصر هوش مصنوعی.....	۲۵
تغییر نقش یادگیرنده در محیطهای نوین.....	۲۶
چالش‌های نظری تدریس هوشمند.....	۲۷
چشم‌انداز آینده آموزش هوشمند.....	۲۸
فصل دوم «خلاقیت و نوآوری در فرآیند تدریس هوشمند».....	۳۱
مفهوم خلاقیت در آموزش.....	۳۱
نظریه‌های روان‌شناختی خلاقیت.....	۳۲
عوامل فردی مؤثر بر خلاقیت یادگیرندگان.....	۳۳

۳۴	..... محیط‌های یادگیری خلاق
۳۵	..... نقش معلم خلاق در کلاس هوشمند
۳۶	..... راهبردهای تقویت تفکر واگرا
۳۷	..... یادگیری مبتنی بر مسئله و خلاقیت
۳۹	..... طراحی فعالیت‌های خلاقانه آموزشی
۴۰	..... ارزشیابی خلاقیت در کلاس درس
۴۱	..... نقش انگیزش در پرورش خلاقیت
۴۲	..... موانع خلاقیت در نظام آموزشی
۴۳	..... خلاقیت دیجیتال و رسانه‌های نوین
۴۴	..... پیوند خلاقیت و فناوری آموزشی
۴۵	..... یادگیری پروژه‌محور و نوآوری
۴۶	..... توسعه فرهنگ خلاقیت در مدرسه
۴۹	..... فصل سوم: فناوری‌های آموزشی و ابزارهای هوشمند یادگیری
۴۹	..... مفهوم و تاریخچه فناوری آموزشی
۵۰	..... تحول ابزارهای آموزشی دیجیتال
۵۱	..... سیستم‌های مدیریت یادگیری هوشمند
۵۲	..... نقش هوش مصنوعی در آموزش
۵۳	..... یادگیری تطبیقی و شخصی‌سازی محتوا
۵۴	..... واقعیت افزوده در آموزش
۵۵	..... واقعیت مجازی و یادگیری تجربی
۵۷	..... بازی‌وارسازی در تدریس هوشمند
۵۸	..... تحلیل داده‌های آموزشی

۵۹	پلتفرم‌های یادگیری آنلاین
۶۰	فناوری‌های تعاملی در کلاس درس
۶۱	چالش‌های فنی و زیرساختی
۶۲	امنیت و حریم خصوصی در آموزش دیجیتال
۶۳	ارزیابی اثربخشی فناوری‌های آموزشی
۶۴	آینده فناوری در نظام تعلیم و تربیت
۶۷	فصل چهارم: رویکردهای روان‌شناختی در تدریس هوشمند
۶۷	یادگیری از منظر روان‌شناسی شناختی
۶۸	نظریه‌های یادگیری رفتاری و کاربرد آن‌ها
۶۹	یادگیری سازنده‌گرایانه در محیط هوشمند
۷۰	نقش حافظه و توجه در یادگیری دیجیتال
۷۱	خودتنظیمی و یادگیری مستقل
۷۳	انگیزش تحصیلی در کلاس‌های هوشمند
۷۴	سبک‌های یادگیری و آموزش تطبیقی
۷۵	هوش‌های چندگانه و فناوری آموزشی
۷۶	نقش هیجان در یادگیری
۷۷	سلامت روان در محیط‌های آموزشی دیجیتال
۷۸	تعامل اجتماعی و یادگیری مشارکتی
۷۹	نقش بازخورد در یادگیری هوشمند
۸۰	اضطراب فناوری و راهکارهای مقابله
۸۱	رشد شناختی در بستر فناوری
۸۲	کاربرد روان‌شناسی مثبت‌گرا در آموزش

۸۵	فصل پنجم: طراحی، اجرا و ارزشیابی تدریس هوشمند
۸۵	اصول طراحی آموزشی هوشمند
۸۶	تحلیل نیازهای یادگیرندگان
۸۷	طراحی سناریوهای یادگیری دیجیتال
۸۸	انتخاب روش‌های تدریس هوشمند
۸۹	تلفیق فناوری با برنامه درسی
۹۰	مدیریت کلاس درس هوشمند
۹۱	تعامل معلم و یادگیرنده در محیط دیجیتال
۹۲	روش‌های نوین ارزشیابی یادگیری
۹۳	ارزشیابی تکوینی در آموزش هوشمند
۹۵	بازخورد هوشمند و نقش آن در یادگیری
۹۶	حرفه‌ای‌سازی معلمان در عصر دیجیتال
۹۷	بهبود مستمر کیفیت آموزش
۹۸	سنجش اثربخشی تدریس هوشمند
۹۹	چالش‌های اجرایی در مدارس
۱۰۰	نقش خانواده در موفقیت آموزش هوشمند
۱۰۳	فصل ششم: چالش‌ها، ملاحظات اخلاقی و آینده تدریس هوشمند
۱۰۳	چالش‌های فرهنگی آموزش هوشمند
۱۰۴	عدالت آموزشی در عصر فناوری
۱۰۵	شکاف دیجیتال و پیامدهای آن
۱۰۶	مسائل اخلاقی هوش مصنوعی در آموزش
۱۰۷	مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای معلمان

- ۱۰۹.....نقش سیاست‌گذاری آموزشی.....
- ۱۱۰.....قوانین و چارچوب‌های حقوقی آموزش دیجیتال.....
- ۱۱۱.....پایداری برنامه‌های آموزش هوشمند.....
- ۱۱۲.....آموزش مادام‌العمر در جهان هوشمند.....
- ۱۱۳.....تحول هویت معلم و دانش‌آموز.....
- ۱۱۴.....آینده پژوهی در تعلیم و تربیت.....
- ۱۱۵.....مدارس هوشمند آینده.....
- ۱۱۷.....نقش پژوهش در توسعه آموزش هوشمند.....
- ۱۱۸.....تلفیق علم، فناوری و انسان‌گرایی.....
- ۱۱۹.....چشم‌انداز نهایی کتاب.....
- ۱۲۱.....سخن آخر.....
- ۱۲۵.....منابع و مآخذ.....
- ۱۲۷.....منابع انگلیسی.....

پیشگفتار

پیشرفت شتابان فناوری‌های نوین در دهه‌های اخیر، چهره آموزش را به گونه‌ای بنیادین دگرگون کرده است. آموزش دیگر محدود به کلاس‌های سنتی، کتاب‌های چاپی و روش‌های یک‌سویه انتقال دانش نیست، بلکه به عرصه‌ای پویا، تعاملی و چندبعدی تبدیل شده است که در آن یادگیرنده نقشی فعال و معنادار ایفا می‌کند. در این میان، مفهوم تدریس هوشمند به‌عنوان پاسخی علمی و عملی به نیازهای پیچیده دنیای معاصر مطرح شده است؛ مفهومی که تلاش می‌کند میان خلاقیت انسانی، توانمندی‌های فناوری آموزشی و دستاوردهای روان‌شناسی یادگیری پیوندی عمیق و اثربخش برقرار سازد.

تدریس هوشمند بر این باور استوار است که یادگیری زمانی عمیق و پایدار می‌شود که آموزش با ویژگی‌های شناختی، هیجانی و اجتماعی یادگیرندگان هماهنگ باشد. در چنین رویکردی، فناوری نه یک ابزار تزئینی، بلکه بستری هدفمند برای ارتقای کیفیت یادگیری تلقی می‌شود. استفاده آگاهانه از فناوری‌های آموزشی می‌تواند امکان شخصی‌سازی آموزش، تقویت تعامل، افزایش انگیزش و فراهم‌سازی فرصت‌های یادگیری متنوع را فراهم آورد. با این حال، این بهره‌گیری زمانی معنا می‌یابد که بر پایه اصول علمی و شناخت دقیق از فرایندهای روان‌شناختی یادگیری شکل گرفته باشد.

یکی از چالش‌های اساسی نظام‌های آموزشی امروز، فاصله میان سرعت تحولات فناوری و آمادگی نظام تعلیم‌وتربیت برای پاسخ‌گویی به این تحولات است. بسیاری از برنامه‌های آموزشی، علی‌رغم برخورداری از ابزارهای پیشرفته، همچنان بر روش‌های سنتی تدریس تکیه دارند و کمتر به نقش فعال یادگیرنده، تفاوت‌های فردی و ضرورت پرورش تفکر خلاق توجه می‌کنند. این ناهماهنگی موجب می‌شود فناوری به جای آنکه تسهیل‌گر یادگیری باشد، گاه به عاملی سطحی و حتی بازدارنده تبدیل شود. کتاب حاضر با درک این مسئله، می‌کوشد نگاهی جامع و نقادانه به مفهوم تدریس هوشمند ارائه دهد و مسیر بهره‌گیری اثربخش از فناوری را در چارچوبی انسانی و علمی ترسیم کند.

خلاقیت به‌عنوان یکی از ارکان اصلی یادگیری در عصر دانش، جایگاهی ویژه در این اثر دارد. جهان امروز بیش از هر زمان دیگری به افرادی نیاز دارد که توانایی حل مسئله، تفکر انتقادی، نوآوری و سازگاری با شرایط متغیر را داشته باشند. نظام آموزشی زمانی می‌تواند در پرورش چنین توانمندی‌هایی موفق باشد که خلاقیت را نه یک ویژگی ذاتی محدود، بلکه مهارتی قابل پرورش

بداند. تدریس هوشمند با فراهم کردن محیط‌های یادگیری منعطف، تعاملی و الهام‌بخش، زمینه بروز و رشد خلاقیت را در میان یادگیرندگان فراهم می‌سازد و معلم را از انتقال‌دهنده صرف محتوا به تسهیل‌گر یادگیری خلاق تبدیل می‌کند.

از سوی دیگر، روان‌شناسی یادگیری نقشی کلیدی در درک عمیق‌تر فرآیند آموزش هوشمند ایفا می‌کند. شناخت سازوکارهای توجه، حافظه، انگیزش، هیجان و خودتنظیمی به معلمان کمک می‌کند تا طراحی آموزشی خود را بر پایه نیازهای واقعی یادگیرندگان استوار سازند. در محیط‌های آموزشی هوشمند، توجه به سلامت روان، احساس امنیت، تعامل اجتماعی و معناداری تجربه یادگیری اهمیت دوچندان می‌یابد. این کتاب تلاش دارد با تکیه بر نظریه‌ها و یافته‌های روان‌شناختی، پیوندی منطقی و کاربردی میان دانش نظری و عمل آموزشی برقرار کند.

تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد که موفقیت آموزش هوشمند تنها به در اختیار داشتن فناوری‌های پیشرفته وابسته نیست، بلکه بیش از هر چیز به نگرش، شایستگی و آمادگی معلمان بستگی دارد. معلم در این رویکرد، طراح یادگیری، راهنمای فکری و الگوی یادگیری مادام‌العمر است. توانمندسازی معلمان، توسعه مهارت‌های حرفه‌ای و ایجاد فرصت‌های یادگیری مستمر برای آنان از پیش شرط‌های اساسی تحقق تدریس هوشمند به‌شمار می‌رود. این اثر با تأکید بر نقش محوری معلم، می‌کوشد تصویری واقع‌بینانه و الهام‌بخش از جایگاه معلم در عصر دیجیتال ارائه دهد.

کتاب حاضر با رویکردی میان‌رشته‌ای تدوین شده و تلاش دارد مخاطبان گوناگونی را دربر گیرد؛ از معلمان و دانشجویان علوم تربیتی گرفته تا برنامه‌ریزان آموزشی، پژوهشگران و علاقه‌مندان حوزه آموزش نوین. زبان کتاب به‌گونه‌ای انتخاب شده است که ضمن حفظ انسجام علمی، از پیچیدگی‌های غیرضروری پرهیز شود و امکان بهره‌برداری عملی برای خوانندگان فراهم آید. هدف اصلی این اثر، ارائه نسخه‌ای آماده و یکسان برای همه موقعیت‌های آموزشی نیست، بلکه فراهم کردن چارچوبی فکری و تحلیلی است که بتواند زمینه‌ساز تصمیم‌گیری آگاهانه و خلاقانه در آموزش باشد.

در نگارش این کتاب، تلاش شده است میان نظریه و عمل تعادل برقرار شود و از رویکردهای صرفاً شعاری یا تکنولوژی‌محور اجتناب گردد. تأکید بر آموزش مبتنی بر شواهد، توجه به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی و در نظر گرفتن محدودیت‌های واقعی نظام‌های آموزشی از جمله اصولی بوده‌اند که در سراسر اثر مدنظر قرار گرفته‌اند. تدریس هوشمند در این نگاه، نه هدفی نهایی، بلکه فرآیندی پویا و در حال تکامل است که نیازمند بازاندیشی مستمر و یادگیری مداوم است.

امید است این کتاب بتواند گامی هرچند کوچک در مسیر بهبود کیفیت آموزش و ارتقای تجربه یادگیری بردارد و الهام‌بخش معلمان و دست‌اندرکاران تعلیم‌وتربیت برای بازاندیشی در شیوه‌های تدریس باشد. آینده آموزش در گرو پیوند هوشمندانه دانش انسانی و فناوری است؛ پیوندی که اگر با درک عمیق از روان انسان و ارزش‌های آموزشی همراه شود، می‌تواند زمینه‌ساز پرورش نسلی آگاه، خلاق و مسئول باشد. این اثر تلاشی است در جهت تقویت این پیوند و دعوتی است به نگاهی نو به آموزش، یادگیری و نقش انسان در جهان هوشمند آینده.

فصل اول

مبانی نظری و مفهومی تدریس هوشمند

ماهیت و تعریف تدریس هوشمند

تدریس هوشمند مفهومی پویا و چندبعدی است که فراتر از به کارگیری ابزارهای فناورانه در کلاس درس معنا پیدا می کند و بر نوعی نگرش آگاهانه، انعطاف پذیر و مبتنی بر فهم عمیق فرایند یادگیری استوار است. در این رویکرد، معلم تنها انتقال دهنده دانش نیست، بلکه طراح موقعیت های یادگیری، هدایت گر مسیر رشد شناختی و تسهیل گر تجربه های معنادار آموزشی به شمار می آید. تدریس هوشمند بر این اصل تأکید دارد که آموزش زمانی اثربخش است که با نیازها، توانایی ها و تفاوت های فردی یادگیرندگان هماهنگ شود و به رشد همه جانبه آنان توجه کند.

در تدریس هوشمند، تصمیم گیری آموزشی بر پایه تحلیل مستمر شرایط یادگیری صورت می گیرد. معلم هوشمند به بازخوردهای آشکار و پنهان دانش آموزان توجه دارد و محتوای آموزشی، روش تدریس و شیوه ارزشیابی را متناسب با این بازخوردها تنظیم می کند. این نوع تدریس به جای اتکا بر الگوهای ثابت و از پیش تعیین شده، بر تفکر انعطاف پذیر و حل مسئله در موقعیت های واقعی آموزشی استوار است و به معلم امکان می دهد به صورت آگاهانه مسیر آموزش را اصلاح کند.

ماهیت تدریس هوشمند با مفهوم یادگیری عمیق پیوند خورده است. در این چارچوب، یادگیری تنها به حفظ مطالب محدود نمی شود، بلکه شامل درک، تحلیل، کاربرد و انتقال آموخته ها به موقعیت های جدید است. معلم هوشمند با طرح پرسش های چالش برانگیز، ایجاد فرصت های بحث و تأمل و تشویق به تفکر انتقادی، زمینه را برای مشارکت فعال یادگیرندگان فراهم می سازد و آنان را از حالت منفعل خارج می کند.

یکی از ویژگی های اساسی تدریس هوشمند، توجه هم زمان به ابعاد شناختی، هیجانی و اجتماعی یادگیری است. این رویکرد آموزش را فرایندی انسانی می داند که احساس امنیت روانی، انگیزش درونی و تعامل مثبت نقش تعیین کننده ای در آن دارند. معلم در چنین فضایی می کوشد رابطه ای

مبتنی بر احترام و اعتماد با دانش‌آموزان برقرار کند تا یادگیری به تجربه‌ای لذت‌بخش و معنادار تبدیل شود.

تدریس هوشمند همچنین به نقش خودتنظیمی در یادگیری اهمیت می‌دهد. در این رویکرد، یادگیرندگان به تدریج مسئولیت یادگیری خود را بر عهده می‌گیرند، اهداف شخصی تعیین می‌کنند و پیشرفت خود را ارزیابی می‌نمایند. معلم با هدایت آگاهانه و ارائه بازخورد سازنده، آنان را در مسیر استقلال فکری و یادگیری مادام‌العمر همراهی می‌کند.

تعریف تدریس هوشمند را می‌توان در تلفیق آگاهی علمی، مهارت حرفه‌ای و نگرش انسانی معلم خلاصه کرد. این نوع تدریس نه یک روش واحد، بلکه چارچوبی جامع است که امکان تطبیق با شرایط مختلف آموزشی را دارد و هدف آن ارتقای کیفیت یادگیری و پرورش انسان‌هایی توانمند، خلاق و مسئول است.

تحول مفهوم آموزش در عصر دیجیتال

تحول آموزش در عصر دیجیتال نتیجه تغییرات گسترده در شیوه‌های ارتباط، دسترسی به اطلاعات و سبک زندگی انسان معاصر است. آموزش دیگر محدود به کلاس درس، کتاب درسی و زمان مشخص نیست، بلکه به فرایندی پیوسته و گسترده تبدیل شده که در موقعیت‌های متنوع رخ می‌دهد. این دگرگونی موجب شده است که نقش مدرسه، معلم و یادگیرنده بازتعریف شود و آموزش از حالت یک‌سویه به تعاملی و مشارکتی تغییر یابد.

در این عصر، فراوانی منابع اطلاعاتی سبب شده است که تأکید آموزش از انتقال صرف دانش به پرورش توانایی انتخاب، تحلیل و ارزیابی اطلاعات معطوف شود. یادگیرندگان با حجم عظیمی از داده‌ها روبه‌رو هستند و آموزش زمانی معنا پیدا می‌کند که آنان بتوانند این داده‌ها را به دانش کاربردی و فهم عمیق تبدیل کنند. از این رو، مفهوم آموزش به سمت پرورش مهارت‌های تفکر، حل مسئله و یادگیری مستقل حرکت کرده است.

تحول دیجیتال باعث تغییر در زمان و مکان یادگیری شده است. آموزش دیگر وابسته به حضور فیزیکی هم‌زمان معلم و دانش‌آموز نیست و امکان یادگیری در هر زمان و هر مکان فراهم شده است. این تغییر، فرصت‌های جدیدی برای یادگیری انعطاف‌پذیر ایجاد کرده و در عین حال، چالش‌هایی مانند مدیریت زمان، تمرکز و خودانگیزگی را نیز برجسته ساخته است که آموزش باید به آن‌ها پاسخ دهد.

در عصر دیجیتال، رابطه میان معلم و دانش‌آموز نیز دگرگون شده است. معلم دیگر تنها منبع دانش محسوب نمی‌شود، بلکه نقش راهنما، تسهیل‌گر و پشتیبان یادگیری را بر عهده دارد. این تغییر نقش، نیازمند بازنگری در هویت حرفه‌ای معلمان و توسعه شایستگی‌های جدید آموزشی است تا بتوانند پاسخ‌گوی نیازهای نسل جدید یادگیرندگان باشند.

مفهوم آموزش در این دوران بیش از گذشته با عدالت آموزشی گره خورده است. دسترسی نابرابر به امکانات و منابع دیجیتال می‌تواند شکاف‌های آموزشی را عمیق‌تر کند و آموزش را از کارکرد اصلی خود دور سازد. بنابراین تحول آموزش در عصر دیجیتال تنها به نوآوری فنی محدود نمی‌شود، بلکه مستلزم توجه به ابعاد اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی آموزش است.

این تحولات نشان می‌دهد که آموزش در عصر دیجیتال به معنای تغییر ابزارها نیست، بلکه تغییر نگرش به یادگیری و انسان است. آموزش در این چارچوب باید به رشد توانایی سازگاری، یادگیری پیوسته و مشارکت مسئولانه در جامعه توجه کند و انسان را برای زندگی آگاهانه در جهانی پیچیده آماده سازد.

پیوند آموزش سنتی و آموزش هوشمند

پیوند آموزش سنتی و آموزش هوشمند بر این اصل استوار است که نوآوری آموزشی بدون توجه به تجربه‌های ارزشمند گذشته نمی‌تواند اثربخش باشد. آموزش سنتی در طول زمان دستاوردهای مهمی در زمینه نظم آموزشی، انتقال ساختارمند دانش و نقش الگویی معلم داشته است. آموزش هوشمند با حفظ این دستاوردها می‌کوشد آن‌ها را با نیازهای جدید یادگیری هماهنگ سازد.

در این پیوند، آموزش سنتی به عنوان پایه‌ای برای ایجاد ثبات و چارچوب عمل می‌کند و آموزش هوشمند به آن پویایی و انعطاف می‌بخشد. کلاس درس همچنان می‌تواند مکانی برای تعامل انسانی و تربیت اجتماعی باشد، اما شیوه‌های تدریس و ارزشیابی به گونه‌ای تغییر می‌کند که مشارکت فعال و تفکر مستقل دانش‌آموزان تقویت شود.

یکی از جنبه‌های مهم این پیوند، استفاده آگاهانه از روش‌های سنتی در کنار رویکردهای نوین است. سخنرانی هدفمند، بحث کلاسی و تمرین‌های ساختارمند می‌توانند در کنار فعالیت‌های اکتشافی و مشارکتی قرار گیرند. چنین ترکیبی به معلم امکان می‌دهد متناسب با اهداف آموزشی و ویژگی‌های یادگیرندگان، روش مناسب را انتخاب کند.